

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4757/2018
30.06.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ..., чији је пуномоћник Мирјана Рајић Илић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 625/2017 од 28.11.2017. године, у седници одржаној 30.06.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 625/2017 од 28.11.2017. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1998/15 од 13.10.2016. године ставом првим изреке, усвојен је захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати 217.652.992,62 динара, са законском затезном каматом од 10.02.2011. године до исплате. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 916.200,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду донетом након одржане расправе Гж 625/2017 од 28.11.2017. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда и делимично усвојен захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати 82.805.649,15 динара, са законском затезном каматом од 10.02.2011. године до исплате, док је преко досуђеног, а до траженог износа од 217.652.992,62 динара са траженом каматом захтев одбијен, као неоснован и обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 804.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 65.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену странке су благовремено изјавиле ревизије и то тужилац због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног

права, а тужена због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку-ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11, 87/18), Врховни касациони суд је утврдио да су ревизије основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био оснивач Предузећа за трговину, посредовање, експорт-импорт „ББ“ д.о.о. ..., које је са ДПП „ВВ“ у стечају ... закључило Уговор о закупу. У вези њихових међусобних потраживања из наведеног Уговора о закупу пред Трговинским судом у Београду вођен је парнични поступак по тужби ДПП „ВВ“ у стечају ... и противтужби Предузећа за трговину, посредовање експорт-импорт „ББ“ д.о.о. ..., у ком поступку је 26.03.2008. године донета пресуда, која је потврђена и преиначена пресудом Вишег трговинског суда од 29.04.2009. године, којом је одбијен као неоснован тужбени захтев ДПП „ВВ“ у стечају ..., а делимично усвојен противтужбени захтев Предузећа за трговину, посредовање, експорт-импорт „ББ“ д.о.о. ... и утврђено потраживање овог предузећа према стечајној маси ДПП „ВВ“ у стечају ... у висини од 161.492.237,59 динара, са каматом од 31.10.2001. године до исплате и обавезано је ДПП „ВВ“ у стечају ... да Предузећу за трговину, посредовање, експорт-импорт „ББ“ д.о.о. ... на име трошкова поступка плати 1.244.000,00 динара. Предузеће за трговину, посредовање, експорт-импорт „ББ“ д.о.о. ... поднело је благовремену и дозвољену пријаву потраживања у поступку стечаја над ДПП „ВВ“ у стечају ..., наводећи да је поднело противтужбу против стечајне масе ДПП „ВВ“ Решењем Трговинског суда у Београду од 02.10.2002. године усвојен је предлог стечајног управника од 02.10.2002. године и одобрена продаја стечајног дужника ДП у мешовитој својини за пољопривредну производњу „ВВ“ у стечају ..., као правног лица за купопродајну цену од 154.000.000,00 динара, уз преузимање радника и одобрено је закључење Уговора о продаји, који је закључен и оверен пред судом 14.10.2002. године. Решењем Трговинског суда у Београду од 30.10.2002. године, одобрен је Нацрт за главну деобу стечајне масе ДП у мешовитој својини за пољопривредну производњу „ВВ“ у стечају ..., по коме се повериоцима стечајног дужника исплаћује 100% утврђених потраживања и одобрава исплата прве рате од 20% у висини од 29.175.924,15 динара и одређено је да је Нацрт за главну деобу саставни део тог решења. Нацртом за главну деобу ДП у мешовитој својини за пољопривредну производњу „ВВ“ у стечају, ... утврђена су расположива средства за деобу у висини од 148.879.620,80 динара (преостала пошто су од купопродајне цене од 154.000.000,00 динара одбијена законом прописана умањења) и утврђене су тражбине поверилаца са обрачунатом законском затезном каматом, а затим су расположива средства стечајне масе за главну деобу распоређена на утврђена потраживања по стопи од 100% на 19 поверилаца. Стечајни управник стечајне масе ДПП „ВВ“ ВВ, након продаје стечајног дужника, приликом израде Нацрта за главну деобу стечајне масе ДПП „ВВ“ није резервисао средства за исплату потраживања у вези поступка који је вођен пред Трговинским судом у Београду, који поступак је био у току у време израде Нацрта за главну деобу и његово постојање је стечајном управнику било познато, већ је сва

расположива средства за деобу расподелио на 19 поверилаца, а њихова потраживања су са обрачунатим каматама од момента доспећа до момента израде Нацрта за главну деобу 02.10.2002. године исплаћена у целости, односно 100%. Предузећу за трговину, посредовање, експорт-импорт „ББ“ д.о.о. ... је на основу решења Привредног суда у Београду од 08.07.2009. године исплаћено 1.550.000,00 динара.

С обзиром да је био покренут стечајни поступак над стечајним дужником Предузећем за трговину, посредовање, експорт-импорт „ББ“ д.о.о. са седиштем у ..., решењем Привредног суда у Београду од 10.12.2010. године преостала, нераспоређена средства у виду вишка деобне масе у висини од 217.652.992,62 динара, са обрачуном каматом до истицања Нацрта за главну деобу на огласну таблу суда 31.08.2010. године, распоређена су оснивачу стечајног дужника, тужиоцу у овом спору, АА.

Правноснажном међупресудом донетом у овом поступку, утврђена је обавеза тужене да тужиоцу накнади штету због незаконитог поступања државног органа - Трговинског суда у Београду у вођењу стечајног поступка над стечајним дужником ДПП „ВВ“ у стечају ..., јер из деобне масе није издвојен сразмеран део средстава ради намирења евентуалног потраживања правног претходника тужиоца, који због тога није наплатило своје потраживање утврђено правоснажном пресудом, иако је поднео благовремену и дозвољену пријаву потраживања у поступку стечаја над ДПП „ВВ“ у стечају ..., односно да је поднео противтужбу против стечајне масе ДПП „ВВ“.

Првостепени суд је из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврдио да је висина расположивих средстава стечајне масе, која је остварена продајом стечајног дужника 11.10.2002. године, била 153.979.620,80 динара, да је по одбитку средстава по основу потраживања предузећа, планираних, а неисплаћених трошкова стечајног поступка (обавеза према радницима и судске таксе), преостало 145.879.620,80 динара, и да би се орочавањем ових расположивих средстава у периоду од 11.10.2002. године до 10.02.2011. године могло остварити увећање средстава, тако да би расположива средства стечајног дужника по истеку наведеног периода била 273.328.903,44 динара.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио захтев тужиоца, сматрајући да се потраживање утврђено пресудама Трговинског суда у Београду и Вишег трговинског суда правном претходнику тужиоца има сматрати трошком стечајног поступка стечајног дужника ДПП „ВВ“ у стечају ..., који се плаћа пре намирења стечајних поверилаца, односно пре деобе, применом члана 61. и 138. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СРЈ“, број 37/93 и 28/96), који се примењивао у време спровођења стечаја над ДПП „ВВ“

Другостепени суд није прихватио закључак првостепеног суда да се потраживање утврђено пресудама Трговинског суда у Београду и Вишег трговинског суда правном претходнику тужиоца има сматрати трошком стечајног поступка, већ је сматрао да то потраживање правног претходника тужиоца спада у исти исплати ред са потраживањима осталих 19 поверилаца из Нацрта за главну деобу стечајне масе од 02.10.2002. године, и да би тужилац, као правни следбеник таквог повериоца, требао да учествује у деоби

расположивих средстава ДПП „ВВ“ у стечају ... са осталих 19 поверилаца, као и да стечајни управник није имао обавезу да расположива средства орачи, због чега је заказао расправу и одредио извођене доказа допунским вештачењем. На основу допунског налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке другостепени суд је утврдио да је висина потраживања правног претходника тужиоца, која је требало да буде намирена из деобне масе 191.516.892,86 динара (утврђена висина потраживања правноснажном пресудом у висини од 161.492.273,59 динара, камата на тај износ обрачуната за период од 31.10.2001. године до 02.10.2002. године у висини од 30.330.619,27 динара и трошкови поступка у висини од 1.244.000,00 динара, умањено за износ исплаћен правном претходнику тужиоца у висини од 1.550.000,00 динара). Затим, с обзиром да је сматрао да се ово потраживање правног претходника тужиоца треба урачунати са потраживањем осталих 19 поверилаца из Нацрта за главну деобу стечајне масе од 02.10.2002. године, утврдио да би проценат његовог учешћа у расположивим средствима стечајног дужника за расподелу повериоцима износио 56,736%. Полазећи од тога да би по Нацрту за главну деобу стечајне масе одређен износ укупно расположивих средстава стечајног дужника за расподелу повериоцима био 145.879.620,80 динара, да би правном претходнику тужиоца припало 82.805.649,15 динара, са којих разлога је преиначио првостепену пресуду и делимично усвојио захтев тужиоца, тако што је обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде штете исплати 82.805.649,15 динара, са законском затезном каматом од 10.02.2011. године до исплате, а одбио као неоснован захтев тужиоца преко досуђеног а до траженог износа од 217.652.992,62 динара, са траженом каматом, применом члана 127. и 128. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СРЈ“, број 37/93 и 28/96).

Правилан је закључак нижестепених судова о пасивној легитимацији и одговорности тужене за насталу штету. Наиме, код утврђеног, да је правни претходник тужиоца са стечајним дужником ДПП „ВВ“ у стечају, ... закључио уговор о закупу, да је у вези међусобних потраживањима из закупног односа пред Трговинским судом у Београду вођен поступак по тужби ДПП „ВВ“ у стечају, ... и противтужби правног претходника тужиоца, да је правни претходник тужиоца поднео благовремену и дозвољену пријаву потраживања у поступку стечаја над ДПП „ВВ“ у стечају, ..., да је решењем Трговинског суда у Београду Ст 6301/01 од 30.10.2002. године одобрен Нацрт за главну деобу стечајне масе ДПП „ВВ“, ..., па како из расположивих средстава није издвојен сразмеран део средстава ради намирења евентуалног потраживања правног претходника тужиоца, то је истом онемогућена наплата потраживања по правноснажној пресуди, са којих разлога су правилно нижестепени судови закључили да постоји обавеза тужене за накнаду штете тужиоцу због незаконитог поступања државног органа -Трговинског суда у Београду у вођењу стечајног поступка над стечајним дужником ДПП „ВВ“ у стечају, ..., правилном применом члана 172. Закона о облигационим односима.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда другостепени суд је одлучујући о висини штете погрешно применио материјално право, због чега је чињенично стање непотпуно утврдио.

Чланом 61. став 1. тачка 5. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СФРЈ“, број 84/89 и „Службени лист СРЈ“, број 37/93 и 28/96),

прописано је да је стечајни управник дужан нарочито да се као добар привредник стара о окончању започетих, а још неизвршених послова дужника, као и послова потребних да би се спречило наступање штете на средствима дужника. Чланом 138. истог закона прописано је, да пре него што приступи намиривању поверилаца, из деобне масе издвојиће се износ потребан за исплату трошкова стечајног поступка и за намирење поверилаца стечајне масе.

Тужилац тужбом потражује накнаду материјалне штете у висини од 217.652.992,62 динара, са каматом, због незаконитог и неправилног рада органа тужене-Трговинског суда у Београду у вођењу стечајног поступка над стечајним дужником ДПП „ВВ“ у стечају, ..., јер из деобне масе није издвојен сразмеран део средстава ради намирења евентуалног потраживања правног претходника тужиоца, иако је правни претходник тужиоца поднео благовремену и дозвољену пријаву потраживања у поступку стечаја над ДПП „ВВ“ у стечају, ..., односно да је поднео противтужбу против стечајне масе ДПП „ВВ“

По налажењу Врховног касационог суда, супротно закључку другостепеног суда, потраживање правног претходника тужиоца, утврђено правноснажном пресудом је трошак стечајног поступка стечајног дужника ДПП „ВВ“ у стечају, ..., који се наплаћује пре намирења стечајних поверилаца, односно пре деобе, на основу члана 138. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији. Ово, јер се ради о потраживању насталом из Уговора о закупу који је закључен након отварања стечајног поступка, а у којој ситуацији правни претходник тужиоца има положај повериоца стечајне масе, с обзиром на то да је поверилац стечајне масе и онај поверилац чија су потраживања настала из уговора закљученог после отварања стечајног поступка са стечајним управником и његово потраживање се наплаћује као трошак стечаја. Не може се прихватити као правилан ни закључак другостепеног суда да стечајни управник није имао обавезу да резервисана средства орачи, с обзиром на то да та обавеза произлази из члана 61. став 2. тачка 5. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, према којој одредби је стечајни управник дужан да се као добар привредник стара о окончању започетих, а још неизвршених послова дужника, као и послова потребних да би се спречило наступање штете на средствима дужника.

Да би тужена била у обавези да тужиоцу накнади штету у висини пренетог потраживања, које правни претходник тужиоца није могао да наплати због незаконитог и неправилног рада органа тужене-Трговинског суда у Београду, није довољно да се ради о неправилном и незаконитом раду органа тужене, већ је потребно утврдити висину тог потраживања и да ли је правни претходник тужиоца ово своје потраживање могао да наплати, да није било незаконитог и неправилног рада органа тужене. Код утврђеног да је 26.03.2008. године Трговински суд у Београду донео пресуду која је делимично потврђена, а делимично преиначена пресудом Вишег трговинског суда од 29.04.2009. године, и постала извршна 30.06.2009. године, да је на основу решења Привредног суда у Београду од 08.07.2009. године правном претходнику тужиоца исплаћено 1.550.000,00 динара, да је решењем Привредног суда у Београду од 10.12.2010. године закључен поступак стечаја над правним претходником тужиоца, а да су преостала нераспоређена средства у виду вишка деобне масе у висини од 217.652.992,62 динара распоређена тужиоцу, да је

решењем Трговинског суда у Београду од 30.10.2002. године одобрен Нацрт за главну деобу стечајне масе ДП у мешовитој својини за пољопривредну производњу „ВВ“ у стечају, ... и да су расположива средства за деобу износила 145.879.620,80 динара, то је ради правилне примене материјалног права требало утврдити висину потраживања правног претходника тужиоца који је распоређен тужиоцу, као и да ли би правни претходник тужиоца то своје потраживање у висини коју је пренео на тужиоца могао наплатити од расположивих средстава за деобу, увећаних за камату, да су иста била орочена до момента када је правни претходник тужиоца могао да наплати своје потраживање по правноснажној и извршној пресуди, јер је потраживање правног претходника тужиоца трошак стечајног поступка и наплаћује се пре намирења стечајних поверилаца, а стечајни управник је са тим средствима требао да поступа као добар домаћин и да их орочи. С обзиром да из налаза и мишљења судског вештака, како основног, тако и допунског наведено се не може утврдити, то је на овај начин, због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Осим тога, супротно закључку другостепеног суда, тужена у жалби није први пут истакла приговор подељене одговорности, јер је исти приговор истицала и током поступка, односно у одговору на тужбу, при томе наводећи да су правни претходник тужиоца и тужилац искључиво одговорни за штету коју је тужилац претрпео због свог непоступања током стечајног поступка вођеног против ДПП „ВВ“ у стечају, то је и са тих разлога, због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, па и са тих разлога није било услова за преиначење побијане одлуке.

Наиме, чланом 192. став 1. Закона о облигационим односима прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право на сразмерно смањену накнаду, што значи да је у овом случају другостепени суд пропустио да цени овај жалбени навод, а стим у вези да ли су правни претходник тужиоца и тужилац, као оштећени, били у обавези да предузму одређене мере ради спречавања или смањења штете, без обзира што је правни претходник тужиоца своје потраживање пријавио у поступку стечаја.

У поновном поступку, другостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку о жалби тужене.

Са напред наведених разлога Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић